

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

RECENZÍÓ

**NAVRATYIL Zoltán: Gondolatok névjogról, szólásszabadságról
(MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Budapest, 2015)**

Szerző: dr. Németi R. Máté

Budapest, 2016.10.18.

Az ember neve identitásának hordozója, a személy azonosítását, más személyektől és a társadalomtól való megkülönböztetését szolgálja, a személy individualitásának, egyedi és helyettesíthetetlen voltának kifejezője. A névviselés azonban nemcsak jog, hanem kötelezettség is, hiszen az anyakönyvezés után a személy a nevét köteles használni. De miként viszonyul a névjog a többi alapjoghoz? Korlátozhatja-e egyik a másikat? Vajon a szólásszabadság előrébb való-e, mint a névviseléshez való jog? Meddig mozoghat a média, hogy még ne lépje át a jogtalanság küszöbét? Ezekre a kérdésekre mind választ találunk Navratyil Zoltán művében, aki jelenleg a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karán oktat egyetemi adjunktusként. A szerzőnek ezen művet megelőzően is számos tanulmánya, könyve és egyéb írása jelent meg, de ezúttal 120 oldalas terjedelemben a névjog és a szólásszabadság egyes, valóban érdekes és elgondolkodtató kérdéseinek a vázolására vállalkozott.

A szerző nagyon akkurátusan építi fel könyvét. Elsőként a névjoggal, mint alapjoggal foglalkozik, majd a bírói gyakorlat alapján szemlélteti azt, hogy miként alkalmazzák a Ptk. szakaszait. Például gondolnánk-e azt, hogy a névviseléshez való jog megsértését nem a Ptk. vonatkozó szakasza alapján szokta kimondani a bíróság, hanem inkább a becsület-, illetve a jó hírnév megsértésének kontextusában? Megannyi hasonló kérdés vetődik fel, melyeket a szerző nemcsak a magyar jogrendszer alapján próbál tisztázni, hanem mélyreható kitekintést nyerhetünk Nagy-Britannia, Németország és az Amerikai Egyesült Államok gyakorlatába is, ahol - példának okáért- a sajtószabadság majdnem minden esetkörben előnyt élvez a névhasználat jogával szemben.

A könyv második része a „felejtés jogát” öleli át, illetve a keresőmotorok használatának hátrányait. Ezen fejezetek már nem pusztán a névjogról szólnak, hanem az embert, mint személyiséget megillető jogokról. A szerző napjaink egyik legvitatottabb témáját dolgozza fel, nevezetesen azt, hogy az internet tartalma mennyiben korlátozható-e, illetőleg korlátozható-e egyáltalán az alapjogokat, s hogy ezért kit terhelhet a felelősség. Az Európai Unió gyakorlata ezen vonatkozásokban is élesen eltér az amerikai jogtól. A vita központja lényegében az, hogy az internetes keresőmotorok tárolási mechanizmusát miként lehetne megváltoztatni. Egyes szerzők abban látják a megoldást, hogy az internetes tartalmaknak bizonyos lejáratú időt kellene szabni, hogy egy idő után automatikusan törlődjenek, tehát „végleg feledésbe merüljenek”. Ezt azonban

sokan ellenzik, ugyanis képtelenség ez alapján szűrni a felhasználók által megosztott adatokat. Más szerzők úgy oldanák fel a gordiuszi csomót, hogy állami szervekre bíznák az egész internettartalom ellenőrzését. Ez megint csak nem lenne célravezető, mert nincs kapacitása az államoknak arra, hogy egy ehhez szükséges, hatalmas alkalmazotti apparátust foglalkoztassanak éjjel-nappal. Megoldás tehát a mai napig nem született ezen témakört tekintően, úgyhogy jelenleg a „feledés jogának” kimerítő szabályozása még várat magára.

Konklúzióként az kerülhet levonásra, hogy míg a névjog sérelme Magyarországon csak mögöttes sérelemként tartható számon, addig Németországban ugyanezt az emberi méltóságra vezetik vissza. Az Amerikai Egyesült Államokban a névvédelem pedig inkább hasonlít a tulajdonvédelemhez, mint a személyiségi jogok védelméhez. Ebből is látható, hogy a jogharmonizáció sosem volt és sosem lesz egyszerű feladat, de az Európai Unió jelenleg is azon fáradozik egy rendelet-tervezetével, hogy ezt a kaotikus helyzetet tisztázza. Navratyil Zoltán könyve- ahogy az a címében is van- nemcsak gondolatokat közöl a névjogról és a szólásszabadságról, hanem minden lehetséges oldalról ütközteti a jogtudósok álláspontjait, ezzel átfogó képet adva az olvasóknak a „ma” joggyakorlatáról, és arról, hogy az előnyök mellett milyen terhet tud jelenteni az, hogy mindenkinek joga van a saját nevéhez.